MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' Gunju, 2005

Citazzjoni Numru. 94/2004

A.

vs.

B.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 29 ta’ Marzu 2004 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fl-4 ta’ Dicembru 1993 kif jindika c-certifikat taz-zwieg anness bhala Dok. “A”, u minn dan iz-zwieg kellhom zewgt itfal, Michael li llum ghandu disa’ (9) snin u Valentina li llum ghandha sitt (6) snin;

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq id-

drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li ghamlitha mpossibbli ghall-kontendenti li jaqdu l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg u dan *ai termini* tal-**artikolu 19(1) (d) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta**;

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat minhabba l-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u tad-dritt ghall-att taz-zwieg u dan ai termini tal-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta**;

Illi l-kunsens tal-attur kien vizzjat peress illi l-attur ghalkemm mhux interdett jew marid b'mohhu, ma kellux fil-mument taz-zwieg, anki minhabba raguni temporanja, setghat intellettwali u ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg u dan *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (h) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta**;

Illi minhabba r-ragunijiet premessi u minhabba ragunijiet ohra kontemplati fl-**Att XXXVII tal-1975** li jirregola z-zwigijiet, iz-zwieg bejn il-kontendenti huwa null u bla effett fil-ligi;

Illi l-istess attur talab lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi;

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti fl-4 ta' Dicembru 1993 huwa null u bla effett fil-ligi *ai termini* tal-**artikolu 19(1) (d), (f) u (h) tal-Att XXXVII tal-1975 tal-Ligijiet ta' Malta**.

2. Tordna li dina n-nullita' tigi registrata fuq l-att taz-zwieg relattiv fuq indikat.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li tibqa ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attur a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u dokumenti esebiti a fol. 4 tal-process;

Rat id-digriet affidavit moghti lill-partijiet fis-26 ta’ April 2004 fejn il-Qorti ppreﬁggiet terminu ta’ ghoxrin (20) gurnata lill-partijiet sabiex jipprezentaw x-xhieda kollha li jistghu permezz tal-procedura tal-affidavit.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuta datata 2 ta’ Lulju, 2004, a fol. 12 fejn ecceppiet:-

1. Illi l-eccipjenti taqbel li-zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti huwa null u bla effett fil-ligi, tali nullita hija mputabbli kompletament lill-attur hekk kif ser jirrizulta waqt it-trattazzjoni tal-kaz;

2. Illi fil-fatt l-attur ghandu problemi psikologici tant li huwa sahansitra ammetta li ghandu tendenzi omosesswali;

3. Illi *inoltre* l-attur qatt ma ried jizzewweg u fil-fatt ried itemm ir-relazzjoni li kellu ma’ l-eccipjenti sena qabel izzewgu;

4. Illi ghalhekk l-attur ghandu jehel l-ispejjez kollha tal-kawza u l-eccipjenti ghandha tigi kompletament liberata mill-ispejjez;

5. Salv eccezzjonijiet ulterjuri kemm il-darba jkun il-kaz.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuta u l-lista tax-xhieda a fol. 13 tal-process.

Rat il-verbal tal-11 ta’ Novembru 2004.

Rat il-verbal tas-26 ta’ April 2005 fejn Dr. Michael Grech ghall-attur pprezenta zewg affidavits **tal-attur A u ta' Mario Ellul** a fol. 16 sa fol. 23, b’kopja lid-difensur tal-kontro-parti. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-30 ta’ Gunju 2005.

Rat in-nota datata 5 ta' Mejju 2005 tal-konvenuta **B** li permezz taghha pprezentat l-affidavit **taghha stess** a fol. 24 sa fol. 25**.**

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(I) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-azzjoni attrici ghat-talba ta' annulament taz-zwieg taghha hija bbazata fuq **l-artikolu 19 (1) (d), (f) u (h) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** li jinqraw hekk kif gej:-

19 (1) *"B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null –*

(d) *"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anolomija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg".*

(f) "jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

(h) *"jekk xi wahda mill-partijiet, ghalkemm ma tkunx interdetta jew marida, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg."*

Illi l-**artikolu 19(1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali (*colorem habens, substantiam vero nullam*) kif ukoll dak parzjali (*colorem habens, substantiam vero alteram*) tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira ta' eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti f' **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A.- 30 ta' Lulju, 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ippruvat li l-*finis operis* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi f' **"Cali' vs Dr. Albert S. Grech"** (P.A. - 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u internament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali.

Illi f' **"Galea vs Walshi"** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".*

Illi f' **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A. –14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni hekk:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv tal-volonta tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu".

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fl-ismijiet **"Francesco Teuma vs Liugi Camilleri et", (**Qorti tal-Kummerc, 1 ta' Ottubru 1884, Vol.X p.912):-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la verita, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero".

Illi meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda *a priori* certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewwga, cjoe'

ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda *a priori* z-zwieg, jew inkella fejn waqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali.

Illi jinghad ukoll li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta' l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghal separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament.

Illi rigward l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili f' **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et noe"** (14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala l-kommunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubilita' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied. L-istess elementi gew ikkonfermati ukoll f'**"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. 30 ta' Jannar 1991) u f' **"Grech vs Grech"** (P.A. 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u cjoe' il-*Consortium Vitae* tikkomprendi zewg elementi u cjoe' l-imhabba konjugali u r-responsabilita' tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili f' **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994): *"Jekk din il-"Consortium Vitae" hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-'Consortium Vitae' tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilita' tal-familja."*

Illi dwar l-tieni raguni citata bhala bazi ta' din il-kawza hemm l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** li jghid illi z-zwieg ikun null jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anolomija psikologika serja li taghmilha

mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi hawn issir riferenza ghall dak li nghad minn ***Dr. Abigail Attard***, fit-tezi taghha **"Grounds of Annulment of Marriage with special reference to Defects of a psychological nature in the light of the 1981 Amendments to the Marriage Act 1975"** u cjoe' li d-diskrezzjoni ta' gudizzju *"supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess a critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly"* (pg 42).

Illi fi kliem iehor mhux bizzejjed li tkun taf x'inhu z-zwieg izda jrid ikun hemm ukoll il-maturita' li tippermetti persuna li tevalwa d-drittijiet u obbligi li ggib maghha hajja mizzewga.

Illi kif gie spjegat tajjeb fil-kawza **"Spiteri vs Spiteri"** (P.A. – 4 ta' Novembru 1994):-

"B'difett serju ta' diskrezzjoni l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' immaturita' li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku. In-nuqqas ta' "discretio judicii" hu kuncett guridiku interament marbut mall-kapacita ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u kuxjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg".

Illi ssir referenza wkoll ghal dak li ntqal fil-kawza **"Haidin vs Haidin"** (P.A. (Q.K.) 7 ta' Lulju 1994) li tikkonferma li fil-kaz odjern l-elementi hemm imsemmija kienu mankanti. Il-Qorti kienet qalet:-

"… illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda

motivata bi hsieb genwin li verament ikun irid johloq 'a partnership for life'.

"Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta' u l-assistenza, l-unita' u l-indossubilita' taz-zwieg, il-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn shih a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-'communio vitae'. Fil-kawza ***"Micallef vs Micallef"*** *deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi 'element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom".*

Illi dwar **l-artikolu 19 (1) (h) tal-Kap 255** li jitkellem dwar persuna, li ghalkemm mhux interdetta jew marida, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg. Ghalhekk, apparti interdizzjoni jew mard mentali, dan l-artikolu jinkludi wkoll stat mentali temporanju li jaghmilha mpossibbli ghal persuna li jaghti kunsens validu. Ezempji ta' dan hu jekk persuna tkun taht l-effett tax-xorb, tad-droga, jew ta' dipressjoni.

Illi ***John R. Keating***, fil-ktieb tieghu **"The Bearing of Mental Impairment on the Validity of Marriage. An Analysis of Rotal Jurisprudence"** f'pagna 104 jaghti dan l-ezempju:-

"Let us take the case of the man who has determined to marry a certain girl but to carry him through the ordeal, gets drunk and expresses consent in such a state. The marriage, if it is null, is null not because of insufficient internal will, but because the act of manifestation was not

a human act, a juridical act, an act capable of juridically signifying a virtually persevering internal will.”

(II) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi l-attur qed jitlob li z-zwieg ikkuntrattat bejn il-partijiet fl-4 ta’ Dicembru 1993 ghandu jigi dikjarat null u bla effett fil-Ligi u dan ai termini tal-**artikolu 19 tal-Att XXXVII tal-1975 li jirregola z-Zwigijiet** u b’mod partikolari *a tenur* tal-provedimenti tal-**paragrafi (d), (f) u (h) tal-istess artikolu 19(1) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta**.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-partijiet iltaqghu meta l-attur kellu 18 il-sena u l-konvenuta kellha 17 il-sena u damu johorgu flimkien cirka sitt snin qabel ma’ zzewgu, ghalkemm fl-ewwel sena kienu qatghu wara hames (5) xhur u bdew johorgu flimkien cirka sena wara. L-attur jallega li minkejja dan kollu ftit kien hemm komunikazzjoni bejniethom fl-ewwel lok ghaliex huwa kien jahdem zewg *jobs* u fit-tieni lok ghaliex iktar ma’ beda jaghddi zmien iktar hassu qed jitbieghed mill-konvenuta, tant li kien jiehu kull okkazzjoni ta’ xoghol sabiex ikun il-boghod minn dik li eventwalment kellha tkun martu. Dan il-pattern jidher li kompla wara z-zwieg b’mod konsistenti fejn l-attur kien ifittex li jahdem akkost ta’ kollox, u dan sabiex jevita l-konflitti ma’ martu, fil-waqt li l-konvenuta kienet tara kif tevita lill-attur. L-attur iddejjaq f’din is-sitwazzjoni u jidher li xejn ma’ hasibha u qabad u telaq mid-dar u dan ghaliex huwa qatt ma’ ried li jibqa’ ma’ l-istess mara ghal hajtu kollha u fil-fatt jghid li mill-ewwel kellhu relazzjoni ma’ mara ohra wara li abbanduna d-dar konjugali; jghid li mhux biss qatt ma’ ghogbitu li jintrabat ma’ mara wahda ghal hajtu kollha, izda jghid li posittivament eskluda tali kuncett fil-hajja tieghu mal-konvenuta u allura fil-kunsens tieghu taz-zwieg. Jghid li xorta wahda zzewweg pero’ sabiex ma’ jinkwetax lill genituri tieghu u ma jaqlax inkwiet – haga li fl-opinjoni ta’ din il-Qorti twassal sabiex il-kunsens ta’ l-attur jigi ddikjarat bhala vizzjat stante li huwa ghal kollox simulat ghaliex eskluda l-element ta’ fedelta’ u permanenza taz-zwieg mill-kunsens tieghu u ghalhekk halla barra u eskluda li josserva dawn l-elementi essenzjali taz-zwieg u b’hekk il-kunsens tieghu kien

vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.** Fil-fatt dawn is-sentimenti ta' l-attur jinsabu kkonfermati mix-xhud Mario Ellul li kkonferma li qabel iz-zwieg l-istess attur kien mohhu f'nisa ohra u ghalhekk kien sorpriz meta l-attur kien qallu li ser jizzewweg u x-xhud ipprova jipperswadih li ma' kienx ser jaghmel sew ghaliex deher car li l-attur ma' kellux l-impenn necessarju ghal din il-hajja mal-konvenuta.

Illi mill-provi prodotti l-attur jallega li l-istess konvenuta ma' kienitx matura' ghaz-zwieg u dan ghaliex jghid li kien dejjem mohha sabiex tohrog il-barra u tonfoq il-flus mentri huwa kien jahdem biss; pero' jidher li l-immaturita' gravi tal-konvenuta kienet naxxenti mill-fatt li jidher car li ghalkemm il-konvenuta kienet konxja sew tal-fatt li l-partijiet kellhom relazzjoni ghal kollox instabbli, u dan kien dovut ghal diversi ragunijiet fosthom li l-attur kien ifittex minn kollox sabiex ma' jqattax zmien maghha, jidher li hija ddecidiet li tizzewweg lill-attur biss ghaliex hasset li kienu qatghu zmien bizzejjed johorgu flimkien u ghalhekk il-pass li kien qed jistenna kulhadd, inkluz il-genituri u hbieb tal-partijiet kien li jizzewgu u allura l-konvenuta ghazlet li taghmel hekk. Dan irendi l-kunsens tal-konvenuta vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255.**

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti **taqta' u tiddeciedi** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta biss inkwantu l-istess huma b'xi mod inkompatibbli ma' dak hawn deciz, **tilqa' t-talbiet attrici biss fis-sens hawn deciz**, b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti fl-4 ta' Dicembru 1993 huwa null u bla effett fil-ligi u dan peress li l-kunsens ta' l-attur kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255,** mentri dak tal-konvenuta kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) ta' l-istess Kap 255.**

2. Tordna li dina n-nullita' tigi registrata fuq l-att taz-zwieg relattiv fuq indikat.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------